

2003000204020011
EXAMINATION FEBRUARY-MARCH 2024
BACHELOR OF SCIENCE (FOURTH SEMESTER)
PHYSICS-III (CC-PH-403-PHYSICS-III)

[Time: As Per Schedule]

[Max. Marks: 50]

Instructions:

1. Fill up strictly the following details on your answer book

a. Name of the Examination : **BACHELOR OF SCIENCE
(FOURTH SEMESTER)**

b. Name of the Subject : **PHYSICS-III (CC-PH-403-PHYSICS-III)**

c. Subject Code No : **2003000204020011**

2. Sketch neat and labelled diagrams wherever necessary.
3. Figures to the right indicate full marks of the question.
4. All questions are compulsory.
5. Non-programmable scientific calculator can be used.
6. Symbols used in the paper have their usual meaning

Seat No:

--	--	--	--	--	--

Student's Signature

Q.1 નીચેનામાંથી કોઇપણ દસ પ્રશ્નોના માંગ્યા મુજબ જવાબ લખો.

10

Write answer of following any Ten questions as directed.

1. Cell માટે ગિબ્સ હેલ્મહોલ્ઝ સમીકરણ લખો

Write down the Gibbs Helmholtz equation for a cell.

2. સમતાપી-આઇસોબેરિક સિસ્ટમ માટે સ્થિર સંતુલનની શરત શું છે?

What are the conditions of stable equilibrium for isothermal-isobaric system?

3. એન્થાલ્પીનું સૂત્ર લખો.

Write the formula of enthalpy.

4. સમોષ્મી વીયુમ્બકનમાં થર્મો-મેગ્નેટિક અસર શું છે?

What is thermo-magnetic effect in adiabatic demagnetization?

5. નિરપેક્ષ તાપમાન સાથે પેરામેગ્નેટિક પદાર્થની સસેપ્ટિબિલિટીનો શું સંબંધ છે?

What is the relation of susceptibility of a paramagnetic substance with an absolute temperature?

6. જૂલ-કેલ્વીન અચળાંકનો એકમ લખો.
Write the unit of Joule-Kelvin coefficient.
7. ઘન પ્રણાલીમાં કોણ α , β અને γ નું મૂલ્ય શું છે?
What is the value of angle α, β and γ in cubic system?
8. Body centered cubic (BCC)નું કદ શું છે?
What is a volume of body centered cubic (BCC)?
9. સ્ફટિક બંધારણમાં વિવર્તન માટે બ્રેગ-લોનું સમીકરણ લખો.
Write down the equation of Bragg-law for diffraction in crystal structure.
10. તરંગ સંખ્યા (K) ના સંદર્ભમાં સમૂહવેગ એટલે શું?
What is wave number (K) in reference of group velocity?
11. $K = \pi/a$ પાસે M_1 દળ ધરાવતી એકોસ્ટિકલ ફોનન શાખાઓનું મૂલ્ય શું છે?
What is the value of acoustical phonon branches having mass M_1 at $K = \pi/a$?
12. રેખીય લેટિસના પ્રથમ Brillouin zone નો વિસ્તાર લખો
What is the range of first Brillouin zone of the linear lattice.

Q.2 (A) નીચેનામાંથી કોઇપણ એક પ્રશ્નનો જવાબ લખો.

6

Write the answer of any one question.

1. ઉષ્મા ક્ષમતાનું સમીકરણ $c_p - c_v = -T \left(\frac{\partial p}{\partial v} \right)_T \left(\frac{\partial v}{\partial T} \right)_P^2$ તરવો.
Derive the heat capacity equation $c_p - c_v = -T \left(\frac{\partial p}{\partial v} \right)_T \left(\frac{\partial v}{\partial T} \right)_P^2$
2. પ્રથમ, બીજા અને ત્રીજા TdS સમીકરણો મેળવો.
Derive first, second and third TdS equations.

(B) નીચેનામાંથી કોઇપણ એક પ્રશ્નનો માંગ્યા મુજબ જવાબ લખો.

4

Write the answer of any one question as directed

1. 0°C પર પારાની મોલર થર્મલ ક્ષમતા C_v ની ગણતરી કરો. $C_p = 27.96 \text{ J mol}^{-1} \text{ K}^{-1}$, $\alpha = 1.81 \times 10^{-4} \text{ K}^{-1}$, $\beta_T = 3.88 \times 10^{-11} \text{ m}^2 \text{ N}^{-1}$, અને $V = 14.72 \times 10^{-6} \text{ m}^3 \text{ mol}^{-1}$ લેવું.

Calculate the molar thermal capacity c_v of mercury at 0°C . Take $C_p = 27.96 \text{ J mol}^{-1} \text{ K}^{-1}$, $\alpha = 1.81 \times 10^{-4} \text{ K}^{-1}$, $\beta_T = 3.88 \times 10^{-11} \text{ m}^2 \text{ N}^{-1}$, and $V = 14.72 \times 10^{-6} \text{ m}^3 \text{ mol}^{-1}$.

2. મેક્સવેલ થર્મોડાયનેમિક સંબંધોનો ઉપયોગ કરીને, બતાવો કે સમોષ્મી અને આઇસોબેરિક વોલ્યુમ વિસ્તરણનો ગુણોત્તર $\frac{1}{1-\gamma}$ છે.

Using Maxwell thermodynamic relations, show that the ratio of adiabatic to isobaric volume expansivity is $\frac{1}{1-\gamma}$

Q.3 (A) નીચેનામાંથી કોઇપણ એક પ્રશ્નનો જવાબ લખો.

6

Write the answer of any one question.

1. નીચું તાપમાન મેળવવા માટેની સમોષ્મી વિયુમ્બકનની પ્રક્રિયા સમજાવો.
Explain the adiabatic demagnetization process to obtain a low temperature.
2. થર્મોડાયનેમિક્સના ત્રીજા નિયમના મહત્વપૂર્ણ પરિણામોનું વર્ણન કરો.
Describe the important consequences of the third law of Thermodynamics

(B) નીચેનામાંથી કોઇપણ એક પ્રશ્નનો માંગ્યા મુજબ જવાબ લખો.

4

Write the answer of any one question as directed.

1. પ્રારંભિક સ્થિર દબાણ 41.2 atm થી અંતિમ સ્થિર દબાણ 1.2 atm સુધી કૂલ-કેલ્વિન વિસ્તરણમાંથી પસાર થવા માટે વાન ડેર વાલ્સ સમીકરણનું પાલન કરવા માટે ગેસ બનાવવામાં આવે છે. તે શરૂઆતમાં 273 K છે. જૂલ-કેલ્વિન ગુણાંક અને તાપમાનમાં ફેરફારની ગણતરી કરો. $a = 1.34 \times 10^{-6} \text{ atm m}^6 \text{ mol}^{-2}$, $b = 36.5 \times 10^{-6} \text{ m}^3 \text{ mol}^{-1}$ અને $C_p = 28.7 \times 10^{-5} \text{ atm m}^3 \text{ K}^{-1} \text{ mol}^{-1}$ $R = 8.2 \times 10 \text{ atm m}^3 \text{ K}^{-1} \text{ mol}^{-1}$ આપેલ છે.

A gas obeying van der Waals equation is made to undergo Joule-Kelvin expansion from an initial constant pressure 41.2 atm to final constant pressure 1.2 atm . It is initially at 273 K . Calculate the Joule-Kelvin

coefficient and charge in temperature. Given $a=1.34 \times 10^{-6} \text{ atm m}^6 \text{ mol}^{-2}$, $b = 36.5 \times 10^{-6} \text{ m}^3 \text{ mol}^{-1}$ and $C_p = 28.7 \times 10^{-5} \text{ atm m}^3 \text{ K}^{-1} \text{ mol}^{-1}$ $R = 8.2 \times 10 \text{ atm m}^3 \text{ K}^{-1} \text{ mol}^{-1}$

2. જો 3 K તાપમાન પર ચુંબકીય ક્ષેત્ર 8400 Oe થી ઘટીને શૂન્ય થાય તો પેરામેગ્નેટિક મીઠાના સમોષ્મી વીચુમ્બકન દ્વારા ઉત્પાદિત તાપમાનમાં ઘટાડાની ગણતરી કરો. Curie constant per $\text{cm}^3 = 0.6 \text{ erg K g}^{-1} \text{ Oe}^{-2}$ અને $C_B = 0.2 \text{ cal g}^{-1} \text{ K}^{-1}$ લો.

Calculate the fall in temperature produced by adiabatic demagnetisation of a paramagnetic salt, if the magnetic field is reduced from 8400 Oe to zero at 3K. Take Curie constant per $\text{cm}^3 = 0.6 \text{ erg K g}^{-1} \text{ Oe}^{-2}$ and $C_B = 0.2 \text{ cal g}^{-1} \text{ K}^{-1}$.

Q.4 (A) નીચેનામાંથી કોઇપણ એક પ્રશ્નનો જવાબ લખો.

6

Write the answer of any one question

1. લેટીસ અને બેસિસ વ્યાખ્યાયિત કરો? સ્ફટિક સમતલ માટે Index પધ્ધતિ વિસ્તારથી સમજાવો.

Define lattice and basis. Explain briefly the index system of crystal planes.

2. એક અને ટ્વિ-પરિમાણીય લેટિસના પ્રકારો સમજાવો.

Explain one and two-dimensional lattice types.

(B) નીચેનામાંથી કોઇપણ એક પ્રશ્નનો માંગ્યા મુજબ જવાબ લખો.

4

Write the answer of any one question as directed

1. જેના અંત છે 4, 1, 2 છે, તેવા સમતલ માટે (hkl) સુચકાકી શોધો

Find the (hkl) indices for the plane whose intercepts are 4,1,2.

2. હેક્સાગોનલ બંધ પેક (hcp) સંરચના પર ટૂંક નોંધ લખો.

Write a short note on the hexagonal closed pack (hcp) structure.

Q.5 (A) નીચેનામાંથી કોઇપણ એક પ્રશ્નનો જવાબ લખો.

6

Write the answer of any one question.

1. મોનો-એટોમીક સ્ફટિકનું કંપન સમજાવી વિબ્રેટ સંબંધ મેળવો.

Explain vibration of mono-atomic basis and derive the dispersion relation

2. સ્ફટિકનું કંપન એટલે શું ? ડાય-એટોમીક સ્ફટિક સંરચના ના કંપનો સમજાવો.
What is vibration of crystal? Explain the vibration of diatomic crystal structure.

(B) નીચેનામાંથી કોઇપણ એક પ્રશ્નનો માંગ્યા મુજબ જવાબ લખો.

4

Write the answer of any one question as directed

1. મોનો-એટોમીક સ્ફટિક કંપન માટે સમૂહ વેગ સમજાવો.
Explain Group velocity in vibration of mono-atomic basis
2. મોનો-એટોમિક સ્ફટિક કંપનમાં લાંબી તરંગલંબાઇની મર્યાદા સમજાવો.
Explain long wavelength limit in vibration of mono-atomic basis

*****